

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія образотворчого мистецтва і дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« _____ » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЛАСТИЧНА АНАТОМІЯ ТА СКУЛЬПТУРА

для студентів

спеціальності

014 Середня освіта

освітньо-професійної програми

Образотворче мистецтво

освітньо-професійного ступеня

фаховий молодший бакалавр

Київ-2023

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія образотворчого мистецтва і дизайну

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
«_____» _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЛАСТИЧНА АНАТОМІЯ ТА СКУЛЬПТУРА

для студентів

спеціальності *014 Середня освіта*
предметної спеціальності *014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)*
освітньо-професійної програми *Середня освіта (Образотворче мистецтво)*
освітньо-професійного ступеня *фаховий молодший бакалавр*

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>1166</u>	
<u>[Signature]</u> (підпис)	<u>[Signature]</u> (прізвище, ініціали)
«__»	»

Розробники: Юлія Володимирівна Шеменьова, викладач циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка.

Андрій Андрійович Мазов, викладач циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Андрій Андрійович Мазов, викладач циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну

Протокол від 31 серпня 2022 р. № 1

Голова циклової комісії Ольга ОВЧАРЕНКО

Робочу програму перевірено
_____ 2022 р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	нормативна	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	6/180	
Курс	2-3	
Семестр	4	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	4	2
Обсяг годин, в тому числі:	120	60
Аудиторні	56	26
Модульний контроль	8	4
Підготовка і складання підсумкового контролю	-	30
Самостійна робота	56	-
Форма семестрового контролю		екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Пластична анатомія та скульптура» є ознайомлення студентів з особливостями конструктивно-анатомічної будови людини, специфікою скульптури, її різновидами та засобами виразності.

Завдання курсу: надати знання з основ пластичної анатомії людини, теорії скульптури, особливостей її художньої мови; навчити практичних умінь і навичок в процесі роботи над пластичним зображенням предметів навколишнього середовища, представників рослинного і тваринного світу, світу людини.

Дисципліна «Пластична анатомія та скульптура», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними предметних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності</i>		
ЗК-2	Спроможність професійного спілкування в усній і письмовій формах державною мовою.	1-13
ЗК-3	Здатність філософського осмислення дійсності, аналізу явищ соціокультурної складової розвитку суспільства.	1-8
ЗК-6	Готовність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності.	1-8
ЗК-7	Спроможність виявляти, ставити та вирішувати проблеми у процесі професійної діяльності; працювати в команді.	1-13
ЗК-8	Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів професійної етики.	1-13
<i>Фахові компетентності</i>		
ФК-7	Застосування знань з національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини в професійній діяльності.	1,4,8
ФК-13	Володіння різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах.	4-13
	Володіння класичними образотворчими та технічним прийомами, матеріалами та засобами виразності скульптури.	4-13
	Здатність використовувати пластичні матеріали з урахуванням їх формотворчих властивостей	4-8
	Застосування знань з пластичної анатомії в процесі зображення людини.	8-13
	Застосування знань з основ пластичної анатомії в роботі над скульптурою.	с.о.
	Розуміння змін в будові скелету, м'язах та суглобах людини в залежності від руху та ракурсу.	2,3
	Презентація результатів власної творчої діяльності перед різними аудиторіями.	МК

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент:

- володіє фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва (ПРН-3 ОПП);

- застосовує комплексний художній підхід для створення цілісного образу (ПРН-8 ОПП);
- вільно володіє знаннями та практичними навичками з предмету «Пластична анатомія та скульптура» та творчим методом втілення задуму в художньо-образну структуру композиції;
- вміє виконувати ескізи з використанням різноманітних художніх засобів та прийомів;
- володіє анатомічними термінами;
- застосовує уявлення про пропорції, будову скелету, форму і функції м'язів, рух у різних суглобах тіла людини;
- володіє навичками реалістичного зображення фігури людини з натури, по пам'яті, за уявою образотворчими засобами; виявляти за допомогою тону форму, об'єм, матеріал, світло і простір;
- використовує пластичні матеріали з урахуванням їх формотворчих властивостей;
- володіє класичними образотворчими та технічними прийомами, матеріалами та засобами виразності скульптури.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт			
	Усього	Аудиторна:		
		Лекції	Практ.	Сам.р.
Змістовий модуль 1. Пластична анатомія – наукова основа зображення людини				
1. Історія і значення пластичної анатомії як науки. Найдавніші канони зображення людини	2	2		
2. Конструктивно-анатомічна будова людини. Замальовки конструктивних схем побудови. Скелетна основа людського тіла	20	2	8	10
3. М'язова система людини. Вивчення анатомічних особливостей та м'язів людського тіла	22	2	8	12
Змістовий модуль 2. Скульптура як вид образотворчого мистецтва				
4. Мистецтво скульптури. Засоби художньої виразності скульптури	2	2		
5. Кругла скульптура. Виготовлення простих геометричних форм (кулі, циліндра, куба)	18		8	10
6. Рельєфна орнаментальна композиція з використанням елементів рослинного світу (гіпсова розетка)	20		8	12

7. Рельєфна композиція з використанням зооморфних елементів	20		8	12
Модульний контроль	8			
Разом	120	8	48	56
Змістовий модуль 3. Скульптурне зображення голови людини				
8. Особливості скульптурного портрету	2	2		
9. Ліплення черепа. Форма, пропорції	8		8	
10. Ліплення гіпсового елемента обличчя – носа	6		6	
11. Ліплення гіпсового елемента обличчя – губ	4		4	
12. Ліплення гіпсового елемента обличчя – ока	4		4	
13. Ліплення гіпсового елемента обличчя – вуха	4		4	
Модульний контроль	4			
Підготовка і складання підсумкового контролю	30			
Разом	60	2	24	
Разом за 4 семестр	120	8	48	56
Разом за 5 семестр	60	2	24	
Усього годин	180*	10	72	56

*з урахуванням МКР 12 год.

5. Програма навчальної дисципліни

2 курс

Змістовий модуль 1. Пластична анатомія – наукова основа зображення людини

Лекція 1. Історія і значення пластичної анатомії як науки. Найдавніші канони зображення людини (6 год.)

Історія і значення пластичної анатомії як науки. Розвиток пластичної анатомії від найдавніших часів до сучасності. Значення пластичної анатомії для майбутнього дизайнера. Особливості форми скелету людини. Різновиди кісток і суглобів людини. Руховий апарат. Закономірності рухів і статички. Будова скелету, з'єднання кісток між собою, мускулатура, закони кісткового і м'язового зв'язку.

Основні поняття теми: анатомія, пластична анатомія, пластика, пропорції, рух, статика, скелет, м'язи, начерк, етюд [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7].

Практична тема 1. Конструктивно-анатомічна будова людини. Замальовки конструктивних схем побудови. Скелетна основа людського тіла (8 год.)

Практична робота 1. Зображення черепа людини в двох ракурсах (анфас, профіль) (А3) (2 год.)

Практична робота 2. Зображення хребта у двох ракурсах. Зображення хребців (атлант, епістрофей, грудний хребець) (А3) (2 год.)

Практична робота 3. Виконання рисунку грудної клітки з плечовим поясом (лопатка та ключиця) у двох ракурсах (зі спини, в анфас) (А3) (2 год.)

Практична робота 4. Зображення скелету верхньої та нижньої кінцівки людини. Зображення скелету кисті та стопи (А3) (2 год.)

[1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8]

Практична тема 2. М'язова система людини. Вивчення анатомічних особливостей та м'язів людського тіла (8 год.)

Практична робота 5. Зображення м'язів голови та шиї людини у двох ракурсах (анфас, профіль) (А3) (2 год.)

Практична робота 6. Зображення м'язів торсу людини у двох ракурсах (зі спини та спереду) (А3) (2 год.)

Практична робота 7. Зображення м'язів верхньої кінцівки у двох ракурсах (А3) (2 год.)

Практична робота 8. Зображення м'язів нижньої кінцівки у двох ракурсах (А3) (2 год.)

[1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8]

Змістовий модуль 2. Скульптура як вид образотворчого мистецтва

Лекція 1. Мистецтво скульптури. Засоби художньої виразності скульптури (2 год.)

Визначення поняття скульптура. Засоби художньої виразності скульптури. Різновиди та жанри скульптури. Типи скульптури за призначенням. Приклади відомих скульптурних творів (від давніх часів до сьогодні). Інструменти та приладдя. Способи та прийоми ліплення.

Основні поняття теми: мистецтво, види мистецтва, жанри мистецтва, види образотворчого мистецтва, скульптура [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7].

Практична робота 9. Кругла скульптура. Виготовлення простих форм (куля, циліндр, куб) (8 год.)

Практична робота 10. Рельєфна орнаментальна композиція з використанням елементів рослинного світу (гіпсова розетка) (8 год.)

Практична робота 11. Рельєфна композиція з використанням зооморфних елементів (8 год.)

3 курс

Змістовий модуль 3. Скульптурне зображення голови людини

Лекція 2. Особливості скульптурного портрету (2 год.)

Особливості роботи над скульптурним зображенням голови людини. Етапи роботи.

Основні поняття теми: анатомія, пластична анатомія, кістки, м'язи, етапи роботи над скульптурою [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7].

Практична робота 12. Ліплення черепа. Форма, пропорції (8 год.)

Практична робота 13. Ліплення гіпсового елемента обличчя – носа (6 год.)

Практична робота 14. Ліплення гіпсового елемента обличчя – губ (4 год.)

Практична робота 15. Ліплення гіпсового елемента обличчя – ока (4 год.)

Практична робота 16. Ліплення гіпсового елемента обличчя – вуха (4 год.)

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Перший та другий модуль, читається у 4 семестрі та оцінюються за 12-бальною шкалою з подальшим переведенням у 100-бальну.

Третій модуль читається у 5 семестрі і оцінюється за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці.

Критерії оцінювання навчальних знань за 12-бальною шкалою

Рівні компетенції	Оцінка	Критерії
Початковий	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються студентом окремими словами чи реченнями
	2	Студент володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні
	3	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
Середній	4	Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні
	5	Студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину
	6	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки
Достатній	7	Студент здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень
	8	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача
	9	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу
Високий	10	Студент виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем
	11	Студент вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно

		оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги вчителя знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.
	12	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання

Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Оцінюються за 12-бальною шкалою з подальшим переведенням у 100-бальну (згідно Таблиці переведення балів)		1	1
Відвідування семінарських занять	1				
Відвідування практичних занять	1			24	24
Робота на семінарському занятті	10				
Робота на практичному занятті	10			5	50
Виконання завдання для самостійної роботи					
Виконання модульної контрольної роботи	25			1	25
Разом			-	60	
Максимальна кількість балів: 100					
Розрахунок коефіцієнта: 1,4					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Зміст самостійної роботи студентів полягає у виконанні самостійних практичних завдань кожне з яких оцінюється в 12 балів у 4 семестрі.

Змістовий модуль 1. Пластична анатомія – наукова основа зображення людини

Самостійна робота 1. Замальовки з натури черепа людини в різних ракурсах. Замальовки з натури гіпсових частин обличчя: ніс, губи, око, вухо. Замальовки гіпсової голови людини (22 год.)

Змістовий модуль 2. Скульптура як вид образотворчого мистецтва

Самостійна робота 1. Замальовки з натури простих геометричних та природних форм (10 год.)

Самостійна робота 2. Творча робота. Пластика малих форм (24 год.)

Критерії оцінювання самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Бали
1	Розкриття теми (відповідність завданню)	2
2	Композиційна цілісність роботи	2
3	Виявлення конструктивно-аналітичної форми зображуваного	4
4	Знання теоретичного матеріалу до теми	2
5	Охайність	1
6	Своєчасність виконання	1
	Разом	12

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання
Модульний контроль проводиться в формі семестрового перегляду.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання
Форма проведення: практична

5 семестр передбачає форму семестрового контролю – екзамен.

Умовою допуску до екзамену є виконання повного обсягу навчального плану дисципліни та в сумі з урахуванням коефіцієнта отримання 35 – 60 балів.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи подано у таблиці

№ з/п	Вимоги до роботи	Оцінка за шкалою Університету (коледжу)
1.	Компонування: вдале розташування, присутня рівновага. Пропорції: пропорції елемента обличчя відповідають дійсності. Об'єм: чітка градація об'ємів. Володіння матеріалом: майстерне володіння скульптурним пластиліном, робота чиста. Завершеність: робота має завершений вигляд.	31 – 40 балів
2.	Компонування: вдале розташування, присутня рівновага. Пропорції: пропорції елемента обличчя відповідають дійсності, але мають неточності. Об'єм: чітка градація об'ємів. Володіння матеріалом: вдале використання скульптурного пластиліну. Завершеність: робота має завершений вигляд.	21 – 30 балів
3.	Компонування: відсутність рівноваги. Пропорції: незначні похибки, недоліки в побудові. Об'єм: незначні помилки. Володіння матеріалом: нерозуміння у виконанні роботи. Завершеність: окремі ділянки роботи не завершені.	9 – 20 балів

5.	<p>Компонування: відсутність рівноваги.</p> <p>Пропорції: в роботі повний безлад, пропорції елемента обличчя не відповідають дійсності.</p> <p>Об'єм: відсутність об'єму, зображення площине.</p> <p>Володіння матеріалом: нерозуміння пластичного матеріалу у виконанні роботи.</p> <p>Завершеність: більша половина роботи не виконана.</p>	1 – 8 балів
----	--	-------------

Завдання: Виконати скульптурне зображення частини обличчя людини (ніс, око, губи, вухо).

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка за 12-бальною шкалою	Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	
12	A	98-100	зараховано
11		94-97	
10		93-90	
9	B	89-86	
8		85-82	
7	C	81-75	
6	D	74-69	
5	E	68-65	
4		64-60	
3	Fx	59-35	не зараховано
2	F	34-20	
1		19-1	

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Пластична анатомія та скульптура» (4 семестр)

Разом: 120 год., лекції – 8 год., практичні заняття – 48 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год.

Тиждень								
Модуль	Модуль 1							
Назва змістового модуля	Пластична анатомія – наукова основа зображення людини							
Теми лекцій	Історія і значення пластичної анатомії як науки. Найдавніші канони зображення людини							
Теми практичних занять	Зображення черепа людини в двох ракурсах (анфас, профіль)	Зображення хребта у двох ракурсах. Зображення хребців (атлант, епістрофей, грудний хребець)	Виконання рисунку грудної клітки з плечовим поясом (лопатка та ключиця) у двох ракурсах (зі спини, в анфас)	Зображення скелету верхньої та нижньої кінцівки людини. Зображення скелету кисті та стопи	Зображення м'язів голови та шиї людини у двох ракурсах (анфас, профіль)	Зображення м'язів торсу людини у двох ракурсах (зі спини та спереду)	Зображення м'язів верхньої кінцівки у двох ракурсах	Зображення м'язів нижньої кінцівки у двох ракурсах
Самостійна робота	Замальовки з натури черепа людини в різних ракурсах. Замальовки з натури гіпсових частин обличчя: ніс, губи, око, вухо. Замальовки гіпсової голови людини							

Модуль	Модуль 2		
Назва змістового модуля	Мистецтво скульптури. Засоби художньої виразності скульптури		
Теми лекцій	Мистецтво скульптури. Засоби художньої виразності скульптури		
Теми практичних занять	Кругла скульптура. Виготовлення простих форм (кулі, циліндра, куба)	Рельєфна орнаментальна композиція з використанням елементів рослинного світу (гіпсова розетка)	Рельєфна композиція з використанням зооморфних елементів
Самостійна робота	Замальовки з натури простих геометричних та природних форм	Творча робота. Пластика малих форм	
Види поточного контролю	Підсумковий семестровий контроль – перегляд		
Підсумковий контроль			

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Пластична анатомія та скульптура» (5 семестр)

Разом: 60 год., лекції – 2 год., практичні заняття – 24 год., модульний контроль – 4 год., підготовка і складання підсумкового контролю – 30 год.

Тиждень					
Модуль	Модуль 3				
Назва змістового модуля	Скульптурне зображення голови людини				
Теми лекцій	Особливості скульптурного портрету				
Теми практичних занять	Ліплення черепа. Форма, пропорції	Ліплення гіпсового елемента обличчя – носа	Ліплення гіпсового елемента обличчя - губ	Ліплення гіпсового елемента обличчя – ока	Ліплення гіпсового елемента обличчя – вуха
Види поточного контролю	Підсумковий семестровий контроль – перегляд				
Підсумковий контроль	<i>Екзамен</i>				

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова) література:

1. Джахірул А. Анатомія для художників. Наочний посібник із зображення людського тіла. Київ: ArtHuss, 2022. 304 с.
2. Клименюк Т.М. Креслення. Рисунок. Львів: Львівська політехніка/ Т.М. Клименюк, 2020. 244 с.
3. Сидоренко П.І., Бондаренко Г.О., Куц С.О. Анатомія та фізіологія людини: підручник. Київ: Кондор, 2015.

Додаткова література:

4. Грей Г. Grays Anatomy. Arcturus. 2017. 374 с.
5. Робертс Е. Human Anatomy. The Definitive Visual Guide. Dorling Kindersley. 2014. 256 с

9. Додаткові ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення 05.08.2022).
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського URL: www.dnrb.gov.ua/ (дата звернення 04.07.2022).